

Miksi kanala kannattaa pestä ja desinfioida erätauolla?

Siipikarjatilojen hygieniaan kuuluu olennaisesti erätaukopesu ja -desinfiointi. Kun tilat puhdistetaan erien välillä, saadaan useimpien taudinaiheuttajien määrä pysymään niin alhaisella tasolla, etteivät ne aiheuta ongelmia lintujen terveydelle ja hyvinvoinnille. Tartuntaketjun katkaisu on mahdollista vain asianmukaisesta lintujen elinympäristön puhdistuksesta huolehtimalla.

Tuotantorakenteen kehitys ja tautiriskit

Rakennekehitys vie siipikarjatuotantoa yhä enemmän lattiakasvatuksen suuntaan. Kehitystä siivittävät niin kuluttajien odotukset kuin keskustelu eläinten hyvinvoinnista. Kanojen halutaan liikkuvan vapaasti ja mahdollisuuksien mukaan myös ulkoilevan. On kuitenkin hyvä muistaa, että myös virikehäkkituotannolla on omat hygieniaan perustuvat vahvuutensa. Häkkikasvatuksessa kana joutuu vähemmän tekemisiin pehkun, maaperän tai oman ulosteensa kanssa, joten myös niiden kautta aiheutuvat tartuntariskit ovat vähäisempiä.

Loistartunnat uhkana

Lattia- ja ulkokasvatuksessa siipikarjalla esiintyy loistartunnoista etenkin kokkidioosia ja suolistosukkulamatoja (yleisimpänä ohutsuolen [suolinkainen *Ascaridia galli*](#)). Virikehäkkikanaloissa uudelleentartuntaa ulosteista ei juurikaan pääse tapahtumaan, jos lannanpoisto on hyvin järjestetty. Tartunnat voivat kuitenkin levitä myös häkeissä likaisten pesien, kylpypaikkojen tai ketjuruokkijoiden kautta. Lantamaton tyhjäys ja puhdistus riittävän usein ja ketjuruokkijan päivittäinen mekaaninen puhdistus vähentävät tartuntojen leviämisen mahdollisuutta virikehäkeissä.

Bakteeritartunnat yleistyvät

Siipikarjayksiköissä on tärkeää torjua niin kampylobakteerin, salmonellan, kolibakteerien, pasteurellan kuin klostridienkin esiintymistä. Varsinkin ulkoilevat linnut, niin kalkkunat, munintakanat kuin broileritkin, saattavat altistaa myös sikaruusubakteeritartunnalle. Viime vuosina on kuitenkin nähty sikaruusua luomutuotannon lisäksi myös sisäkasvatuksessa, etenkin lattia- ja kerroslattiakanalaisissa. Sikaruusua aiheuttavaa bakteeria, *Erysipelothrix rhusiopathiae*, esiintyy yleisesti niin maaperässä kuin vesissäkin, eikä se välttämättä edellytä sikalan läheisyyttä.

Erätauolla paikat puhtaiksi!

Erätauolla tehtävä tuotantotilan pesu ja desinfiointi on paras tapa ehkäistä tartuntojen siirtymistä seuraavaan lintuerään. Pesusta ja desinfioinnista tinkimisellä ei välttämättä säästetä sen enempää aikaa kuin rahaakaan, jos parvesta seuraavaan siirtyvä tartunta aiheuttaa lintujen sairastumisen, tuotannon heikkenemisen tai jopa saneerauksen tarpeen.

Siipikarjajaksikön pesu ja desinfiointi onnistuu vain, kun kyseinen tuotantotila tyhjenee kaikista linnuista tauon ajaksi (osastokohtainen kertatäyttöisyys). Puhdistuksen tarkoituksena on vähentää taudinaiheuttajien, tuhoeläinten, pölyn ja muun lian määrää. Jos tuotantotiloja ei puhdisteta, uudet linnut altistuvat heti suurelle määrälle edellisten lintujen jälkeensä jättämiä taudinaiheuttajia. Lisäksi puhdistetut ympäristöolosuhteet ovat niin eläimille kuin hoitajillekin miellyttävämmät.

Erätaukopuhdistuksen aikana taudinaiheuttajien määrä vähenee eri toimenpiteiden ansiosta. Pesu ja desinfiointi oikein suoritettuna tappavat bakteereja ja viruksia tehokkaasti. Monet taudinaiheuttajat tuhoutuvat herkästi kuivilta pinnoilta. Jos pinnoille ei tehdä mekaanista puhdistusta ja pesua, bakteerit ja virukset selviävät hyvin lika- ja lantakerrosten alla suojassa kuivumiselta ja desinfiointiaineilta.

Kuva: Suomen Broileryhdistys ry

Erätaukopesun ja -desinfioinnin eri vaiheet

Ohje on tarkoitettu normaalille erätauelle. Jos on kyse jonkun tietyn taudinaiheuttajan saneerauksesta (esim. salmonella), saneerausohje tulee laatia tapauskohtaisesti.

1. Lintujen (osastokohtainen) poisto

2. Lannan ja muun orgaanisen lian poisto

Lanta kannattaa toimittaa välittömästi pois tilalta tai varastoida mahdollisimman kauas tuotantorakennuksista, koska se houkuttelee puoleensa haittaeläimiä. Kaikki näkyvä irttonainen lika kuten pöly, lanta ja roskat tulee poistaa mahdollisimman tarkoin esim. harjaamalla, koska ne haittaavat pesua ja desinfiointia.

3. Ylimääräisten tavaroiden poisto

Tilat tyhjennetään ylimääräisestä tavarasta. Välineet, jotka pestään erikseen, viedään pois tuotantotilasta.

4. Jyrsijöiden ja muiden haittaeläinten torjunta

Eläimistä tyhjä tila, jossa on rehua, houkuttelee jyrsijöitä. Mikäli niitä havaitaan, niiden kulkureiteille laitetaan syöttölaatikoita jo ennen ruokintalaitteiden tyhjennystä.

Jos edellisessä erässä on ollut ongelmia kanapunkkien tai muiden hyönteisten, kuten kanalakuoriaisten kanssa, tuotantotilat sumutetaan tähän [käyttö-tarkoitukseen hyväksytyllä torjunta-aineella](#) heti lintujen poiston jälkeen ennen lannanpoistoa ja puhdistusta. Paras tulos saadaan lämpimässä, kun punkit ja muut tuholaiset ovat aktiivisimmillaan. Kun linnut ovat olleet kauemmin poissa ja tilat viilenevät, punkit piiloutuvat syvälle tuotantotilan rakenteisiin ja rakoihin torjunta-aineiden ulottumattomiin.

Jos tilalla on ollut suolinkaisongelma, on muistettava, etteivät madonmunat tuhoudu kaikilla kanalaolosuhteissa käytettävillä pesu- ja desinfiointiaineilla. Tämä on huomioitava käytettäviä aineita valittaessa

5. Rehulinjaston tyhjennys ja puhdistus

Rehunkäsittely- ja ruokintalaitteet tyhjennetään ja puhdistetaan erätaukopuhdistuksen alkuvaiheessa, koska rehu houkuttelee puoleensa haittaeläimiä. Rehuvaaka puhdistetaan pölystä esim. imuroimalla. Ruokintalaitteet puretaan tarvittavissa määrin osiin, pestään ja desinfioidaan. Suositeltavaa on myös tyhjentää ja puhdistaa rehusiilot ainakin kerran vuodessa.

6. Vesilinjaston puhdistus

Vesiputkiin kerääntyy biofilmiä ja kalkkisaostumia, jotka toimivat bakteerien kasvualustana. Tämä heikentää veden laatua ja nippalinjaston toimintaa. Nippoihin kerääntynyt lika saattaa aiheuttaa mm. vuotamista. Vesilinjaston desinfiointi on tehotonta, ellei biofilmiä ja kalkkisaostumia saada ensin pois. Vesiputket voidaan huuhdella 1,5-3 barin paineella lian irrottamiseksi ja tämän

jälkeen desinfioida. Vaihtoehtoisesti voidaan käyttää vetyperoksidipohjaisia desinfiointiaineita, jotka irrottavat likaa. Kirjallisuudessa suositellaan desinfiointiaineen jättämistä putkistoon n. 12-24 tunniksi aineesta riippuen. Putket huuhdellaan desinfiointiaineen vaikutusajan jälkeen puhtaiksi. Käytettäessä eri desinfiointiaineita, tulee tarkistaa niiden tarvitsema vaikutusaika ja mahdolliset haittavaikutukset materiaaleihin, esim. syövyttävyys. Valmisteiden käyttöturvallisuusohjeita tulee noudattaa.

7. Pesu

Kaikkea likaa, esim. kuivunutta lantaa, ei saada pois pelkällä mekaanisella puhdistuksella. Loppu lika tulee poistaa liottamalla ja pesemällä. Tehokkain tapa on kastella tilat esim. painepesurilla matalalla paineella ja jättää yön yli likoamaan. Liotuksessa voidaan käyttää myös desinfiointiainetta (ei saa antaa kuivua pinnoille), jolloin taudinaiheuttajien leviämiskeskitys varsinaisen pesun aikana vähenee. Varsinaiseen pesuun käytetään mielellään kuumapainepesuria. Paras tulos valkuaisainepitoisen lian poistamiseksi saadaan +60 °C:ssa. Kuumempi vesi polttaa valkuaisen pintoihin kiinni. Pesu suoritetaan aina ylhäältä alaspäin. Tulo- ja poistoilmakanavat pestään koko pituudeltaan. Liian kovan paineen käyttöä tulee välttää, vaikka lika irtoaisikin paremmin. Kova paine saattaa esim. rikkoa huokoista betonia, mikä hankaloittaa pintojen puhtaanapitoa jatkossa. Jos tuotantotilaa ei pestä, pinnoille jää orgaanista likaa ja desinfiointiaineen teho heikkenee huomattavasti.

8. Kuivaus

Pesun jälkeen tilojen annetaan kuivua pintakuiviksi (ei näkyvää kosteutta). Lisälämpöä voi käyttää tarvittaessa kuivatuksen nopeuttamiseksi. Desinfiointiainetta ei levitetä märälle pinnalle, koska rakenteissa oleva vesi laimentaa desinfiointiainetta heikentäen sen tehoa. Vesi myös estää desinfiointiaineen imeytymisen huokosiin pintoihin.

9. Desinfiointi

Tilat desinfioidaan huolellisesti tarkoitukseen sopivalla valmisteella, jonka pitoisuus pinnoilla on oltava riittävä. On tärkeää noudattaa ohjeen mukaista annostusta. Tämä saavutetaan varmimmin tekemällä valmis desinfiointiaineliuos isoon astiaan, mistä se levitetään painepesurilla alhaisella paineella. Lisäksi desinfiointiainetta voidaan levittää kylmä- tai lämminsumutuksena. Formaliinia käytettäessä lämpötilan tulee olla vähintään +20 °C ja suhteellisen ilmankosteuden vähintään 66 %. Formaliinin osalta tulee muistaa aineen haitallisuus ihmiselle ja noudattaa työturvallisuusmääräyksiä.

10. Kuivaus

Tilojen tulee aina kuivua ennen uuden kuivikkeen tai lintujen tuontia.

11. Irtotavaroiden palautus

Muulla pestyt ja desinfioidut välineet tuodaan takaisin, kun tilat on puhdistettu ja desinfioitu.

12. Kuivikkeen sisäänajo

Broilerihalleissa ja lattiakanaloissa puhdas kuivike ajetaan sisään viimeiseksi. Kuormaajan renkaat ja hallin sisääntulon edessä oleva asfaltti kannattaa pestä ja desinfioida ennen halliin ajoa. Jos asfalttia ei ole, tulee varmistaa, että sisääntulon edessä on vettä läpäisevä karkea sora- tai sepelikerros. Kuivikkeen sisäänajon jälkeen voidaan tarvittaessa tehdä vielä loppudesinfiointi kaasuttamalla, mikä tuhoaa kuivikkeen mukana mahdollisesti tulleita taudinaiheuttajia.

Huomaa erityisesti

- Valmisteiden käyttöohjeita ja käyttöturvallisuustiedotteita tulee noudattaa.
- Pesun ja desinfiointin aikana tulee käyttää suojaruosteita, jotka suojaavat käytettävien aineiden haittavaikutuksilta sekä mahdollisilta tautitartunnoilta. Varusteet pestään ja desinfioidaan käytön jälkeen.

